

Wyrok z dnia 24 października 1997 r.

I PKN 286/97

Efektom ekonomicznym projektu racjonalizatorskiego, którego istotą była przeróbka maszyn, może być korzyść majątkowa pracodawcy, polegająca na uzyskaniu oszczędności, wskutek wyeliminowania potrzeby zakupu nowych maszyn do produkcji. Nie są takim efektem korzyści wynikające z wytwarzania wyrobów na przerobionych maszynach.

Przewodniczący SSN: Jadwiga Skibińska-Adamowicz, Sędziowie SN: Adam Józefowicz (sprawozdawca), Andrzej Wasilewski.

Sąd Najwyższy, po rozpoznaniu w dniu 24 października 1997 r. sprawy z powództwa Zenona S. i Jana G. przeciwko [...] Zakładom Przemysłu Bawełnianego "N." w Ł. o zapłatę, na skutek kasacji powoda Zenona S. od wyroku Sądu Apelacyjnego-Sądu Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Białymstoku z dnia 29 października 1996 r. [...]

1. o d r z u c i ł kasację w części dotyczącej odsetek od kwoty 900 zł za okres od 18 sierpnia 1992 r. do 9 września 1993 r.

2. o d d a ł kasację w pozostałej części.

3. nie obciążył powoda obowiązkiem zwrotu pozwanemu kosztów postępowania kasacyjnego.

U z a s a d n i e

Dnia 26 listopada 1991 r. Zenon S. i Jan G. złożyli w [...] Zakładach Przemysłu Bawełnianego "N." w Ł. projekt wynalazczy pt. "Krosno MAV 165 standard typu lekkiego - uzyskane w wyniku przeróbki krosna MAV-165 Rn", zmienionym na tytuł "Sposób przeróbki krosna MAV 165 Rn - na krosno MAV 185 standard typu lekkiego"

Decyzją z dnia 20 stycznia 1992 r. [...] Zakłady Przemysłu Bawełnianego "N." w Ł. przyjęły wyżej wymieniony projekt do stosowania, nie uznając go za projekt wynalazczy i umorzyły postępowanie w sprawie zgłoszonego projektu. W uzasadnieniu decyzji stwierdzono, że projekt nie posiada cech technicznych i cech nowości, gdyż

pracujące dotychczas krosno MAV-165 Rn produkowane przez W. powstało w wyniku zmniejszenia szerokości roboczej krosna dokonanego przez producenta krosien na życzenie zamawiającego tj. ŁZPB "N.". Poszerzenie krosna w celu wprowadzenia szerszej osnowy 185 cm jest odtworzeniem standardowego modelu MAV 185 i nie zawiera wkładu myśli twórczej.

Spór między stronami toczył się przed Urzędem Patentowym Rzeczypospolitej Polskiej, który decyzją z dnia 11 marca 1993 r. uznał, że powyższy projekt jest projektem racjonalizatorskim, opierając się na uznaniu przez zakłady roszczenia twórców.

Postanowieniem z dnia 9 września 1993 r. [...] Zakłady Przemysłu Bawełnianego "N." ustaliły jednorazowe wynagrodzenie szacunkowe po 2.000.000 starych zł na rzecz każdego z twórców. Tak ustalonego wynagrodzenia nie zaakceptowali powodowie.

Jan G. i Zenon S. w odrębnych pozwach wystąpili przeciwko wymienionym Zakładom o zasądzenie po 291.000.000 st. zł z ustawowymi odsetkami od dnia wniesienia powództwa z tytułu dalszego wynagrodzenia za pierwszy rok zastosowania projektu racjonalizatorskiego, którego byli autorami. W toku procesu Zenon S. rozszerzył powództwo do kwoty 120.000. zł na rzecz obu powodów z ustawowymi odsetkami od 1 czerwca 1992 r.

Sąd Wojewódzki w Łomży po łącznym rozpoznaniu obu spraw, wyrokiem z dnia 10 kwietnia 1996 r. [...] zasądził od [...] Zakładów Przemysłu Bawełnianego na rzecz Zenona S. i Jana G. po 7562 zł 67 groszy z 54% od dnia 24 września 1993 r. do dnia 14 grudnia 1995 r. i 46% od dnia 14 grudnia 1995 r. do dnia zapłaty. W pozostałej części oddalił powództwo. Koszty postępowania Sąd orzekający wzajemnie zniósł między stronami.

Sąd Wojewódzki ustalił, że w 1991 r. pozwane Zakłady zostały dotknięte trudnościami ekonomicznymi, spowodowanymi brakiem popytu na tkaniny o szerokości 140 cm, produkowane na krosnach będących w użytkowaniu w Zakładach. Rozważono zakup krosien o szerokości roboczej 185 cm. umożliwiających produkcję szerszych tkanin, na które było zapotrzebowanie na rynku wewnętrznym. Kierownik remontów tkalni Zenon S. i kierownik Wydziału Tkalni Jan G. wystąpili z propozycją opracowania przeróbki krosna MAV 165 Rn na krosno umożliwiające uzyskanie tkaniny o szerokości 160 cm. Propozycja ta została zaakceptowana przez dyrektora Tadeusza P., lecz nie zawarto z powodami umowy, ani nie ustalono wynagrodzenia.

Po dokonaniu dwóch prototypowych krosien we wrześniu i październiku 1991 r. powodowie dokonali zgłoszenia pracowniczego projektu wynalazczego ze skutkami wymienionymi wyżej.

Do dnia 17 czerwca 1992 r. poddano przeróbce dodatkowo 34 krosien, a łącznie z prototypami 36 krosien. Do przeróbki wykorzystano części z wcześniej zdemontowanych 78 sztuk krosien, niezbędne do wymiany zużytych części. Przeróbki krosien dokonano we własnym zakresie przez służby produkcyjne i warsztatowe.

W rozmowach o wynagrodzeniu powodowie domagali się po 1.000.000 starych zł za każde przerobione krosno. W myśl ogólnej dyrektywy z art. 93 ust. 2 i 4 ustawy z dnia 19 października 1972 r. o wynalazczości (jednolity tekst: Dz. U. z 1984 r. Nr 33, poz. 177 ze zm.), podstawą do ustalenia wynagrodzenia są efekty uzyskane przez stosowanie projektu. Wynagrodzenie to mogło być ustalone jako ryczałtowe w drodze zawarcia umowy, do której nie doszło. Zdaniem Sądu Wojewódzkiego bez znaczenia jest fakt, czy między stronami toczyły się rozmowy o wysokości wynagrodzenia. Sąd podzielił pogląd strony pozwanej, iż efektem uzyskanym przez zastosowanie projektu racjonalizatorskiego, którego istota określona jest w decyzji Urzędu Patentowego z dnia 11 marca 1993 r., są korzyści z tytułu wyeliminowania zakupu nowych krosien. Stanowisko swoje Sąd oparł na opinii biegłych: Henryka P. i Stanisława S. Sąd Wojewódzki pominął opinię trzeciego biegłego Klemensa G., który wyraził pogląd, iż należność dla twórców należy ustalić biorąc za podstawę zysk ze sprzedaży tkanin wyprodukowanych na przerobionych krosnach, lecz stanowiska swojego nie uzasadnił i nie wskazał metody ustalenia wynagrodzenia, a nadto stwierdził, że "nie widzi możliwości obliczenia efektów ekonomicznych z tytułu stosowania projektu racjonalizatorskiego".

Sąd Wojewódzki ustalił należne powodom wynagrodzenie w oparciu o opinię biegłych P. i S., którzy zastosowali taką samą metodę i analogiczne założenia. Ostateczny wynik ich opinii różnił się tylko przyjęciem innego kursu dolara. Sąd przyjął kurs dolara z czerwca 1992 r. ze względu na zakończenie z tym okresem prac związanych z przeróbką krosien, gdyż wynagrodzenie twórcy należne jest zgodnie z § 42 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 29 czerwca 1984 r. w sprawie projektów wynalazczych (Dz. U. Nr 33, poz. 178 ze zm.).

Sąd Wojewódzki skorygował podstawę obliczeniową wartości przerobionego krosna jaką przyjęli obaj biegli. Sąd uznał, że należy przyjąć nie wartość węższego, lecz szerszego nowego krosna, któremu odpowiada przerobione krosno, czyli war-

tość 344.566.000 starych zł, a nie kwotę 315.991.520 zł. Spowodowało to podwyższenie kwoty oszczędności z tytułu zmodernizowania 36 krosien do kwoty 3.385.069.053 starych zł i podwyższenie wynagrodzenia należnego twórcom projektu do kwoty 169.253.452,8 starych zł. Wobec wypłacenia 18.000.000. zł, pozostało do zapłaty 151.253,452,8 starych zł. Sąd Wojewódzki uznał za zasadne przyjęcie przy ustalaniu wynagrodzenia współczynnika 5% efektów uzyskanych przez stosowanie projektu zgodnie z opinią biegłego prof. Stanisława S. Przerób krosien na podstawie projektu powodów był w istocie jedynie odtworzeniem standardowego modelu krosna MAV 185, produkowanego przez Kombinat Maszyn Włókienniczych "W." w Ł. Sąd nie podzielił zarzutów strony pozwanej co do zawyżenia przez biegłych wartości krosna zmodyfikowanego przez błędne przyjęcie jego żywotności i zużycia tylko w 50%, uznając uzupełniającą opinię biegłego P. za przekonującą, że wymiana około 15 nowych lub zregenerowanych detali poprawiła stan techniczny krosien. Także biegły S. stwierdził, że można przyjąć zużycie krosien na 50%.

Powodowie kwestionowali przyjęty przez biegłych, wskazany przez stronę pozwaną koszt przeróbki jednego krosna na kwotę 14.150.000 zł, jako założenie do obliczenia należnego powodom wynagrodzenia. Sąd uznał, że powodowie nie wykazali, że rzeczywiste koszty były niższe od łącznej wartości zleceń przerobienia krosien, obejmujące robociznę, materiały i koszty wydziałowe.

Sąd Wojewódzki uznał, że materiał dowodowy nie daje podstaw do tego, aby przyznać powodom wynagrodzenie w różnych wysokościach. Brak jest bowiem dowodów na to, iż wkład myśli technicznej oraz pracy każdego z nich przy opracowaniu projektu był inny. Sam fakt, iż projekt został zrealizowany z inicjatywy Zenona S. nie może przesądzać o przyznaniu mu wyższego wynagrodzenia. Dlatego Sąd zasądził dla każdego z powodów po 50% wyliczonego wynagrodzenia.

Sąd zasądził odsetki od daty doręczenia pozwu, uznając tę datę za datę wymagalności roszczenia wobec sporu między stronami o charakter prawny projektu powodów, który dopiero po zmianie tytułu został uznany za projekt racjonalizatorski. W związku z tym Sąd uznał, że wynagrodzenie twórców nie było wcześniej wymagalne. Dlatego Sąd nie przyjął terminów przewidzianych w § 42 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 29 czerwca 1984 r. w sprawie projektów wynalazczych.

Po rozpoznaniu rewizji powoda Zenona S. i pozwanych [...] Zakładów Przemysłu Bawełnianego "N." w Ł., Sąd Apelacyjny w Białymstoku wyrokiem z dnia 29 października 1996 r. [...] zmienił zaskarżony wyrok w pkt I o tyle, że poza odsetkami

zasądzonymi w tym punkcie zasądził odsetki za okres od 18 sierpnia 1992 r. do 30 kwietnia 1993 r. w wysokości 60% w stosunku rocznym oraz za okres od 1 maja 1993 r. do 27 września 1993 r. w wysokości 54% w stosunku rocznym. W pozostałym zakresie Sąd Apelacyjny oddalił rewizję powoda Zenona S. i w całości rewizję pozwanych [...] Zakładów Przemysłu Bawełnianego "N." w Ł.

Sąd Apelacyjny uznał, że jedynie rewizja powoda Zenona S. była w nieznacznej części uzasadniona. Powołując się na przepis § 37 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 29 czerwca 1984 r. w sprawie projektów wynalazczych (Dz. U. Nr 33, poz. 178 ze zm.) Sąd stwierdził, że w sytuacji, gdy obliczenie efektów ekonomicznych w sposób dokładny nie jest możliwe, oblicza się je w sposób szacunkowy lub przybliżony. Sąd Apelacyjny podzielił pogląd Sądu Wojewódzkiego, że ze względu na charakter projektu racjonalizatorskiego powodów, którym był sposób przeróbki krosna, efektem ekonomicznym tego projektu są korzyści wynikające z tytułu wyeliminowania zakupu nowych krosien. Ponadto Sąd II instancji zaaprobował przyjęty przez Sąd I instancji szacunkowy sposób liczenia efektu ekonomicznego stosowania projektu powodów, bowiem według opinii biegłego G. dokładne obliczenie tych efektów nie jest możliwe. Taki pogląd wyrazili również biegli: Henryk P. i Stanisław S., którzy wskazali, że w ich ocenie powodom przysługuje jednorazowe wynagrodzenie w wysokości pochodnej od tak ustalonych efektów.

Sąd Apelacyjny stwierdził, że okolicznością bezsporną jest, że przeróbka krosien, według projektu powodów była prowadzona w okresie od IV kwartału 1991 r. do 17 czerwca 1992 r. Stosowanie projektu racjonalizatorskiego trwało krócej niż rok. Terminy wypłaty wynagrodzenia za stosowanie projektu określa rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 29 czerwca 1984 r. w sprawie projektów wynalazczych w brzmieniu nadanym rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 9 września 1991 r. zmieniającym rozporządzenie w sprawie projektów wynalazczych (Dz. U. Nr 83, poz. 374). Według § 42 ust. 1 pkt 3 tego rozporządzenia w razie stosowania projektu przez okres krótszy niż rok, wynagrodzenie wypłaca się w terminie dwóch miesięcy od dnia zakończenia stosowania projektu. Wynagrodzenie należne powodom powinno być wypłacone do 17 sierpnia 1992 r. Sąd I instancji zasądzając odsetki od dnia doręczenia pozwu i uznając, że dopiero z tą datą roszczenie powodów stało się wymagalne, naruszył przytoczony wyżej przepis prawa materialnego. Z tego względu Sąd II instancji dokonał z urzędu zmiany zaskarżonego wyroku na rzecz skarżącego Zenona S. przez zasądzenie odsetek ustawowych za okres od 18 sierpnia 1992 r.

Sąd Apelacyjny nie znalazł podstaw do przyjęcia, że pozostałe zarzuty rewizji są zasadne. Wbrew wywodom rewizji Sąd II instancji uznał za bezzasadny zarzut niewyjaśnienia sprawy, gdyż Sąd I instancji uwzględnił wszystkie zgłoszone przez powoda dowody i dokonał ustaleń opartych na zebranych dowodach. Zarzut powoda, że Sąd nie uwzględnił złożonych przez niego dokumentów Sąd Apelacyjny uznał za bezzasadny, gdyż trafnie Sąd I instancji uznał, że dokumenty dotyczące restrukturyzacji pozwanego i przebiegu pracy powoda nie mają istotnego znaczenia dla rozstrzygnięcia sprawy, podobnie jak złożone w postępowaniu rewizyjnym pisma powoda adresowane do różnych instytucji i odpowiedzi na te pisma. Bezsporną okolicznością jest, że w oparciu o opracowany przez powodów projekt dokonano przerobienia 36 krosien. W związku z tym Sąd rewizyjny uznał, że możliwości dalszego stosowania tego projektu i osiągnięcia korzyści ekonomicznych nie są istotne dla rozstrzygnięcia sprawy. Kwestionowanie przez powoda opinii biegłych w przedmiocie zawyżenia wartości starych krosien zużytych do przeróbki i nakładów na przeróbkę oraz ustalenia mniejszej żywotności krosien Sąd Apelacyjny uznał za nieuzasadnione, gdyż możliwe było przyjęcie wartości krosien według wyceny środków trwałych, dokonanej przez U.C. PC Sp. z o.o. w W. Ponadto według biegłych dokumentacja przedstawiona przez stronę nie pozwala na precyzyjne określenie kosztów przeróbki krosien w zakresie materiałów i robocizny. Z tego względu zaistniała konieczność szacunkowej oceny tych kosztów. Sąd rewizyjny uznał także za prawidłową wycenę przez biegłych krosien wytworzonych po przeróbce. Brak podstaw do kwestionowania opinii specjalistów, którzy ustalili, że 18-letnie krosno zużyte w 80% po przeróbce i wymianie 35 detali nie może dać efektu nowego krosna. Zdaniem Sądu doświadczenie życiowe wskazuje, że stopień zużycia takiego krosna wynosi jedynie 50% wartości nowego krosna. Wprawdzie - jak podał biegły prof. S. w uzupełniającej opinii - okres amortyzacji nie musi być równoznaczny z okresem możliwej eksploatacji krosna, to jednak w warunkach przemian gospodarczych i gospodarki rynkowej oraz konkurencji, jest celowe przyspieszenie wymiany parku maszynowego.

Sąd Apelacyjny uznał, że brak jest, wbrew twierdzeniom powoda przesłanek do podwyższenia wynagrodzenia powodów o 20%, o których mowa w § 38 ust. 2 i § 39 rozporządzenia Rady Ministrów w sprawie projektów wynalazczych, gdyż strony nie uzgodniły w umowie wynagrodzenia. Poza tym Sąd II instancji uznał zarzuty rewizji strony pozwanej za bezzasadne.

Będący adwokatem, pełnomocnik powoda Zenona S. zaskarżył powyższy wy-

rok Sądu Apelacyjnego w Białymstoku z dnia 29 października 1996 r. w części nie zasądzonej odsetek ustawowych od kwoty 900 zł za okres od 18 sierpnia 1992 r. do 9 września 1993 r. (pkt I wyroku) oraz w części oddalającej rewizję powoda (w pkt II wyroku). Skarżący zarzucił temu wyrokowi naruszenie prawa materialnego, to jest art. 481 § 1 KC i § 1 ust. 3 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 9 września 1991 r., zmieniającego rozporządzenie w sprawie projektów wynalazczych (Dz. U. Nr 83, poz. 374) poprzez niezastosowanie tego przepisu do kwoty 900 zł od daty wymagalności powyższego świadczenia, tj. od 18 sierpnia 1992 r. do dnia spełnienia, czyli do 9 września 1992 r.

Ponadto wnoszący kasację zarzucił naruszenie: 1) § 37 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 29 czerwca 1984 r. w sprawie projektów wynalazczych (Dz. U. Nr 33, poz. 178) poprzez błędną wykładnię pojęcia "efekty ekonomiczne", które Sąd Apelacyjny rozpatrywał jedynie w aspekcie technicznym, z pominięciem wysokiego podwyższenia użyteczności krosien w rozumieniu ekonomicznym; 2) § 2 ust. 1 wymienionego rozporządzenia i § 14 ust. 1 pkt 2 załącznika do zarządzenia Ministra-Kierownika Urzędu Postępu Naukowo-Technicznego i Wdrożeń z dnia 31 stycznia 1986 r. w sprawie zasad obliczania efektów stanowiących podstawę do ustalania wysokości wynagrodzeń za pracownicze projekty wynalazcze (M.P. Nr 12, poz. 87) przez niezastosowanie wymienionej w nim zasady za cały okres stosowania i użytkowania poszerzonych krosien, nie dłużej niż 5 lat; 3) § 38 i 39 cyt. rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 29 czerwca 1984 r. przez niezasądzenie powodowi dodatkowego wynagrodzenia z tytułu energooszczędności i rozszerzenia produkcji eksportowej; 4) naruszenie przepisów postępowania na skutek niewyjaśnienia sprawy oraz dokonanie ustaleń faktycznych o nierzetelne dokumenty pozwanego przez co zostały zaniżone zyski z eksploatacji przerobionych krosien, zaniżona wartość krosien przed przeróbką i koszty realizacji projektu, a tym samym zaniżono wartość wynagrodzenia należnego powodowi.

Skarżący wniósł o uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi I instancji.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Kasacja powoda w części dotyczącej niezasadzenia przez Sąd II instancji w zaskarżonym wyroku ustawowych odsetek od kwoty 900 zł za okres od 18 sierpnia

1992 r. do 9 września 1993 r. jest niedopuszczalna. W sprawie niniejszej powód nie skonkretyzował bliżej tego zarzutu. Z akt sprawy nie wynika, aby powód dochodził zasądzenia odsetek od kwoty 900 zł zapłaconej mu z opóźnieniem przez zakład pracy. W związku z tym wyrok Sądu I instancji w części oddalającej powództwo i wyrok Sądu II instancji w części oddalającej apelację powoda, nie zawierają rozstrzygnięcia o odsetkach od wymienionej w kasacji kwoty 900 zł za okres w niej podany. Dlatego kasacja w tej części odnosi się do nie istniejącego orzeczenia sądowego. Zarzut skargi kasacyjnej jest w tej części chybiony. W nie publikowanym postanowieniu z dnia 29 kwietnia 1997 r., I CKU 51/97, Sąd Najwyższy stwierdził, że kasacja wniesiona od wyroku nie istniejącego jest niedopuszczalna i jako taka podlega odrzuceniu z mocy art. 393⁸ § 1 w związku z art. 393⁵ KPC. Podzielając ten pogląd, Sąd Najwyższy uznał, że należy odrzucić kasację w części dotyczącej odsetek. Gdyby powód dochodził w tym zakresie swych roszczeń, to Sądy obu instancji dokonałyby odpowiednich ustaleń i wydałyby rozstrzygnięcie w odniesieniu do odsetek od kwoty zapłaconej (według twierdzeń powoda z opóźnieniem) w oparciu o przepis § 42 ust. 3 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 29 czerwca 1984 r. w sprawie projektów wynalazczych (Dz. U. NR 33, poz. 178 ze zm. w brzmieniu nadanym mu rozporządzeniem z dnia 9 września 1991 r. zmieniającym rozporządzenie w sprawie projektów wynalazczych, Dz. U. Nr 83, poz. 374). Zgłoszenie tego roszczenia dopiero w kasacji jest niedopuszczalne, gdyż Sąd Najwyższy nie dokonuje w postępowaniu kasacyjnym ustaleń faktycznych, lecz tylko bada prawidłowość stosowania prawa w zaskarżonym kasacją orzeczeniu sądu II instancji.

Zdaniem Sądu Najwyższego bezzasadny jest drugi zarzut kasacji naruszenia przez Sąd II instancji § 37 rozporządzenia Rady Ministrów w sprawie projektów wynalazczych, odnoszący się do tej części wyroku, w której Sąd Apelacyjny oddalił rewizję powoda. Przepis ten stanowi, że wynagrodzenie twórcy za pracownicze projekty wynalazcze, których stosowanie przynosi efekty ekonomiczne, ustala się w zależności od wielkości tych efektów, które mogą być również określone w sposób przybliżony lub szacunkowy. Zgodnie z tym przepisem Sąd I i II instancji mógł zatem ustalić w ten sposób efekty ekonomiczne projektu racjonalizatorskiego powodów, przyjętego do stosowania w pozwanym zakładzie pracy. Istota projektu powodów sprowadzała się do sposobu przeróbki krosna węższego MAV 165 Rn na szersze krosno MAV 185 standard typu lekkiego. Zdaniem Sądu Najwyższego efektem ekonomicznym projektu racjonalizatorskiego, którego istotą jest przeróbka maszyn, może być ko-

rzyść majątkowa zakładu pracy polegająca na uzyskaniu oszczędności wskutek wyeliminowania potrzeby zakupu nowych maszyn do produkcji, a nie są takim efektem korzyści wynikające z wytwarzania wyrobów na przerobionych maszynach. Projekt racjonalizatorski powodów nie polegał na wytworzeniu i sprzedaży przerobionych maszyn oraz uzyskiwaniu przez zakład efektów ekonomicznych z obrotu maszynami zmodernizowanymi na podstawie projektu racjonalizatorskiego. W związku z tym bezpodstawne jest roszczenie wnoszącego kasację o liczenie efektów ekonomicznych od wytwarzanych na przerobionych maszynach produktów. Nabywca maszyny płaci sprzedawcy za maszynę, a nie za produkty wytwarzane na tej maszynie. W ocenie Sądu Najwyższego zasadnie Sąd Apelacyjny podzielił pogląd Sądu I instancji, oparty na opinii biegłych inż. Henryka P. i prof. dr hab. inż. Stanisława S., że efektem ekonomicznym projektu racjonalizatorskiego powodów było uzyskanie oszczędności na skutek wyeliminowania zakupu nowych maszyn (krosien). Sądy obu instancji przekonywająco uzasadniły swoje stanowisko i prawidłowo wyliczyły przysługujące powodowi wynagrodzenie za stosowanie ich projektu racjonalizatorskiego. W tym świetle okazuje się, że brak jest racjonalnie uzasadnionych podstaw do zastosowania innego sposobu liczenia efektów ekonomicznych projektu racjonalizatorskiego powodów, a zwłaszcza odmiennego obliczania wynagrodzenia powoda Zenona S. od produkcji i sprzedaży tkanin za okres użytkowania poszerzonych krosien, nie dłużej niż za 5 lat. Wobec przyjęcia w sprawie opisanego wyżej sposobu obliczenia efektów ekonomicznych i należnego powodowi wynagrodzenia, nie wchodzi w rachubę przy obliczaniu efektów ekonomicznych i wynagrodzenia powoda i nie mają zastosowania w sprawie wymienione w zarzutach kasacji przepisy § 2 ust. 1 rozporządzenia w sprawie projektów wynalazczych i § 14 ust. 1 pkt 2 załącznika do zarządzenia Ministra-Kierownika Urzędu Postępu Naukowo-Technicznego i Wdrożeń z dnia 31 stycznia 1986 r. w sprawie zasad obliczania efektów stanowiących podstawę do ustalania wysokości wynagrodzeń za pracownicze projekty wynalazcze (M.P. Nr 12, poz. 87). Zarzut kasacji niezastosowania powyższych przepisów w ustalonych okolicznościach sprawy jest bezpodstawny. Prawidłowo także Sądy obu instancji nie zasądziły powodowi dodatkowego wynagrodzenia w oparciu o przepisy § 38 i § 39 cyt. rozporządzenia Rady Ministrów. Swoje stanowisko o bezzasadności tego roszczenia powoda, Sąd Apelacyjny uzasadnił w sposób nie nasuwający zastrzeżeń Sądu Najwyższego.

Nie jest także usprawiedliwiony kolejny zarzut kasacji naruszenia przepisów postępowania przez niewyjaśnienie wszystkich okoliczności sprawy przez Sądy obu

instancji oraz dokonanie ustaleń faktycznych w oparciu o nierzetelne dokumenty pozwana przez co "zostały zaniżone zyski z eksploatacji krosien przerobionych przez powoda" i "wartość wynagrodzenia należnego powodowi" oraz "zawyżona wartość krosien przed przeróbką i koszty realizacji projektu". Stawiając ten zarzut, wnoszący kasację nie wskazał żadnego konkretnego przepisu postępowania, który - jego zdaniem - został naruszony przez Sąd II instancji. Ogólnikowe powołanie się w kasacji na naruszenie przepisów postępowania przez niewyjaśnienie wszystkich okoliczności bez wykazania uchybień procesowych, które miały wpływ na wynik sprawy, nie uzasadnia podstawy kasacji z art. 393¹ pkt 2 KPC. Dodać należy w związku z tym zarzutem, że wbrew twierdzeniom skarżącego Sądy obu instancji wyjaśniły wszystkie istotne okoliczności niezbędne do prawidłowego rozstrzygnięcia sprawy. W zarzucie kasacji powód powołuje się na okoliczności, które nie mają znaczenia w sprawie. Trafnie Sąd II instancji, zgodnie z ustaleniami Sądu I instancji nie przyjął nieodpowiedniej do istoty i charakteru projektu racjonalizatorskiego koncepcji skarżącego co do sposobu obliczania efektów ekonomicznych i przysługującego mu z tego tytułu wynagrodzenia. Miarodajny w sprawie jest stan faktyczny, będący podstawą wydania zaskarżonego wyroku, a nie okoliczności, które powód przedstawia na potwierdzenie swej błędnej koncepcji obliczania wynagrodzenia i efektów ekonomicznych, która została odrzucona przez Sądy orzekające w tej kwestii na podstawie opinii biegłych specjalistów.

Poza zarzutami kasacji, skarżący ubocznie i marginalnie podniósł w jej uzasadnieniu i poddał pod rozwagę fakt niedopuszczenia do jego reprezentowania w sprawie przez pełnomocnika procesowego radcy prawnego, działającego na mocy umowy o zarząd majątkiem powoda. Skarżący uważa, że został pozbawiony przynajmniej częściowo możliwości obrony swoich praw w rozumieniu dawnego art. 369 pkt 5 KPC. Do kwestii tej ustosunkował się już Sąd Apelacyjny i uznał, że brak jest podstaw do uznania nieważności postępowania w sprawie. Sąd Najwyższy nie dopatrył się z tego powodu nieważności postępowania, którą bierze się z urzędu pod rozwagę, gdyż powód korzystał z pomocy adwokata i sam aktywnie działał w procesie, przedstawiając swoje stanowisko w sprawie w licznych pismach procesowych z obszernymi wywodami. Wskutek tego nie został pozbawiony możliwości obrony swych praw.

Mając to wszystko na uwadze Sąd Najwyższy uznał, że kasacja powoda w części, w której nie podlegała odrzuceniu, nie ma usprawiedliwionych podstaw. Dla-

tego na zasadzie art. 393¹² KPC Sąd Najwyższy w tej części kasację oddalił i z mocy art. 102 KPC nie obciążył powoda kosztami postępowania kasacyjnego.

=====